

Kogňáci: Představení studentského spolku Společnost pro kognitivní vědu

Julia Urs¹, Karina Zamrazilová², Peter Guba³

^{1,2}Univerzita Karlova, Fakulta humanitních studií, Pátkova 2137/5, 182 00 Praha 8

³Univerzita Karlova, Fakulta matematicko-fyzikální, Malostranské nám. 2/25, 118 00 Praha 1
julia.urs@kognitivniveda.cz

Abstrakt

Společnost pro kognitivní vědu usiluje od svého založení o popularizaci vědeckého studia mysli a o propojení studentů vysokých škol i široké veřejnosti s předními osobnostmi z oblasti výzkumu a praxe. Jsme jedinou společností zaměřenou na oblast kognitivních věd v České republice a naším hlavním cílem je šíření povědomí o kognitivní vědě jako oboru, který k dnešnímu dni žádá vysoká škola v České republice nenabízí. Příspěvek se bude věnovat fungování spolku, jeho dosavadním úspěchům, vizí do budoucna a přínosu interdisciplinaritě.

1 Úvod

Příběh studentského spolku se začíná psát roku 2011, kdy Ondřej Bečev a Petr Špecián založili Společnost pro kognitivní vědu a filosofii při Katedře filosofie na Vysoké škole ekonomické v Praze. Společnost byla založena s cílem vytvoření sdíleného, interdisciplinárního prostoru, v němž zájemci o kognitivní vědu mohou společně rozjímat nad tématy aktuálního výzkumu z oblasti lidského myšlení a dozvídat se o nových vědeckých poznatcích skrze přednášky odborníků a odbornic.

Kromě pravidelného pořádání přednášek v hlavním městě se společnost v roce 2015 rozšířila také do Brna na Masarykovu univerzitu, kde uspořádala konferenci Kognitivní věda a budoucnost, na níž vystoupili přední čeští kognitivně-vědní odborníci, včetně doyena české kognitivní vědy, Ivana M.Havla. Taktéž sehrála nemalou roli při spoluorganizování 16.ročníku konference Kognice a umělý život v Telči a několika ročnících festivalu Na Hlavu.

I přes své úspěchy vyhlásil spolek v roce 2018 tzv. hiatus a běh spolku se na několik let zastavil. Naděje na obnovení činnosti přišla až s novou generací studentů se zápletem pro kognitivní vědu, v čele s Karinou Zamrazilovou, nynější předsedkyní spolku. Společně s Ondřejem Bečevem uspořádali v Praze 16. června 2022 první obnovené setkání všech příznivců kognitivní vědy. Společnost tak získala nové pojmenování a zaplnila se novými členy, avšak její prvotní cíl zůstal nezměněn. Jak se obnovenému spolku daří naplňovat vytyčené cíle? Jakou roli hraje ve fungování spolku pojem inter-

disciplinarita? A jakým směrem se bude spolek ubírat v příštích letech?

2 Fungování spolku

Spolek momentálně tvoří 17 členů, z čehož 10 je pravidelně aktivní. Těžištěm naší činnosti je pořádání pravidelných bezplatných přednášek, jež jsou prezentovány odborníky napříč disciplínami a následně také spojeny s možností studentských stáží (viz Obrázek 1).

Obr. 1: Obrázek ilustruje průběh jedné z přednášek.

Posluchači tak měli šanci si vyslechnout přednášku psychologa prof. PhDr. Filipa Smolíka, Ph.D., DSc., výzkumníka v oblasti robotiky doc. Mgr. Matěje Hoffmanna, Ph.D., či kognitivní lingvistky doc. Mirjam Fried, Ph.D. Obrázek 2 podrobněji popisuje rozdělení prezentovaných témat dle jednotlivých vědních disciplín patřících pod kognitivní vědu.¹

Naší cílovou skupinou jsou především studenti vysokých škol, ale také studenti vyšších ročníků středních škol a obecně širší veřejnost. Další, neméně důležitá část naší aktivity spočívá v popularizaci nejnovějších objevů z kognitivních věd na sociálních sítích. Sociální sítě využívá v České republice dle statistik Českého statistického úřadu (2024) 63% osob starších 16 let, tudíž se jedná o komunikační a informační kanál, který nám umožňuje být v kontaktu s našimi cílovými skupinami.

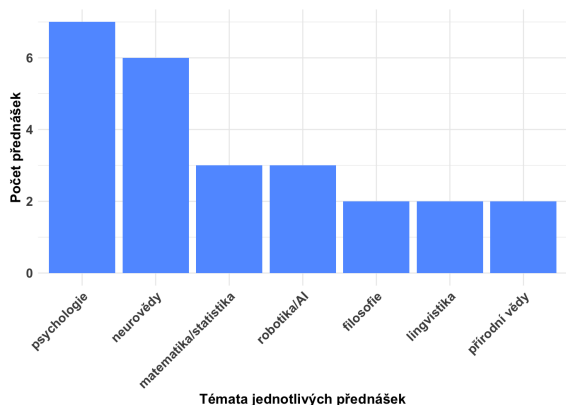
Pokud bychom měli naši aktivitu na sociálních sítích

¹Četnosti převyšují počet uspořádaných přednášek, protože témata některých přednášek jsou na pomezí několika vědeckých disciplín.

rámcově vymezit, poslouží nám k tomu definice z článku od Burns a spol. (2003), jež vymezuje výsledky komunikace vědy zkratkou AEIOU: Awareness (povědomí), Enjoyment (potěšení), Interest (zájem), Opinion-forming (formování názorů) a Understanding (chápání). Jedná se o pět typů odezvy, které se snažíme u sledujících podnítit.

Angažujeme se i na úrovni studentských spolků; spojuje nás přátelství s pražskou pobočkou hnutí Efektivní altruisté, či s “die Kognitivdeutsche” z Darmstadtu, Freiburgu, Osnabrücku, Potsdamu a Tübingenu.

V neposlední řadě pořádáme pravidelná neformální setkání pod názvem “Cogtaily”, jež mají za úkol sdružovat aktivní i emeritní členy a všechny příznivce spolku za účelem mezioborové a mezigenerační diskuze. Členové pocházejí z různorodých studijních programů, součástí jsou studenti a absolventi jak technických, tak humanitních, resp. společenskovědních oborů pražských univerzit jako jsou UK, ČVUT a VŠE. Podrobnější distribuci složení spolku zobrazuje Obrázek 3.²

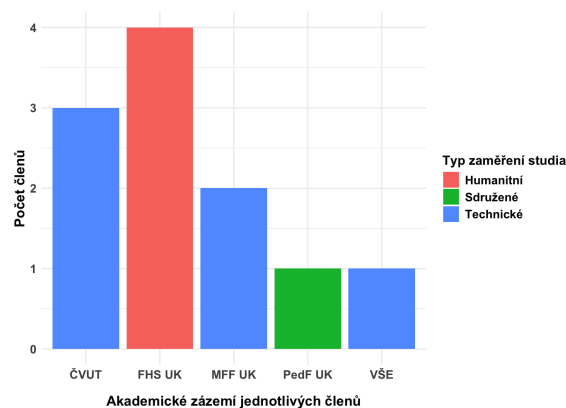

Obr. 2: Distribuce jednotlivých témat přednášek dle oborů za časové období říjen 2022 - duben 2025.

3 Kogňáci a interdisciplinarita

Přestože byl pojem interdisciplinarity již několikrát zmíněn, jeho úloha ve spolku zatím nebyla rozklíčována. Pro bližší nahlédnutí problematiky je nejprve potřeba pojem interdisciplinarity řádně definovat. Dle OECD (1972) můžeme interdisciplinaritu definovat jako vzájemnou spolupráci dvou nebo více disciplín, počínaje od prosté komunikace až po společnou integraci metodologií, epistemologií a dat. Příznivci interdisciplinárního přístupu často poukazují na jeho blahé působení v oblasti pokroku vědy, jelikož mnoho objevů, jež posunuly poznání lidstva, se zrodilo právě ze spolupráce mezi obory (Hansson 1999). Tak jako se interdisciplinarita často vyzdvihuje v řešení

²Četnosti převyšují počet aktivních členů, protože někteří členové mají akademické zázemí na několika vysokých školách.

Obr. 3: Distribuce akademického zázemí aktivních členů.

otázek životního prostředí (Hansson, 1999), je podle kanadského filosofa Paula Thagarda lidská mysl příliš komplexní na to, aby se jí zabývala pouze jedna disciplína (Frodeman et al., 2017, Kapitola 14). Spolek tak přímo kopíruje košatost kognitivní vědy, v naději, že tak podnítí netradiční myšlení u svých členů.

Dle článku Paula Youngmana (2012) je interdisciplinarita také klíčem pro přežití humanitních věd v současném světě. Humanitní vědci by měli být otevřeni spolupráci s experty z přírodních věd či věd sociálních. Fúzi humanitních poznatků s nástroji ze světa informačních technologií můžeme pozorovat například v oblasti zvané Digital humanities. Společnost pro kognitivní vědu může díky svému vysokému počtu členů z technických oborů posloužit jako most spojující dva zdánlivě odlišné světy, a zároveň být pro humanitně zaměřené členy zdrojem informací a kontaktů ze “světa technického”.

4 Vize a mise do budoucna

Naším hlavním úkolem do budoucna zůstává šíření vědeckých poznatků k co největšímu počtu lidí, včetně studentů, badatelů a laické veřejnosti, a vytvoření platformy pro navazování spolupráce mezi studenty, odborníky a dalšími organizacemi.

Myšlenkou stojící za fungováním spolku je nadále touha zlepšit porozumění mysli, novým technologiím a duševnímu zdraví. Současnou misí je rozšíření řad spolku o nové, aktivní členy, intenzivnější činnost v oblasti komunikačních a informačních médií, a lepší zmapování příznivců a aktuálního publika.

5 Závěr

Príspevek podává zprávu o aktuálním stavu studentského spolku Společnost pro kognitivní vědu a odpovídá na otázky položené v Úvodu.

Tímto bychom rádi poděkovali všem, kdo se na fungování spolku podílí, včetně členů, vážených přednášejících a pravidelných posluchačů přednášek. Vážíme si Vaší podpory a přízně.

Zároveň věříme, že spojením sil z různých odvětví se nám jednou podaří přivést k životu obor Kognitivní věda i na akademické půdě českých vysokých škol.

Reference

- Burns, T. W., O'Connor, D. J. a Stocklmayer, S. M. (2003). Science communication: A contemporary definition. *Public Understanding of Science*, 12(2):183–202.
- Frodeman, R., Klein, J. T. a Pacheco, R. C. D. S. (2017). *The Oxford Handbook of Interdisciplinarity*. Oxford University Press, Incorporated, 2. vyd.
- Hansson, B. (1999). Interdisciplinarity: For what purpose? *Policy Sciences*, 32(4):339–343.
- Organisation for Economic Co-operation and Development (1972). *Interdisciplinarity: Problems of Teaching and Research in Universities*. OECD Publishing, Paris.
- Youngman, P. (2012). 21st-century humanities: Art, complexity, and interdisciplinarity. *Human Affairs*, 22(2):111–121.
- Český statistický úřad (2024). *Využívání informačních a komunikačních technologií v domácnostech a mezi osobami - 2024*. Český statistický úřad.